

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

11 decembrie 2008 *

În cauza C-285/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Bundesfinanzhof (Germania), prin decizia din 7 martie 2007, primită de Curte la 14 iunie 2007, în procedura

A.T.

împotriva

Finanzamt Stuttgart-Körperschaften,

cu participarea:

Bundesministerium der Finanzen,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann (raportor), președinte de cameră, domnii A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits și J.-J. Kasel, judecători,

* Limba de procedură: germana.

A.T.

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 aprilie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru A.T., de M. Schaden și de H. Winkler, Rechtsanwälte, precum și de domnul W. Schön, Professor;

- pentru guvernul german, de domnii M. Lumma și C. Blaschke, în calitate de agenți;

- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii R. Lyal și W. Mölls, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 noiembrie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434/CEE a Consiliului din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică fuziunilor, scindărilor, cesionării de active și schimburilor de acțiuni între societățile din diferite state membre (JO L 225, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 92), precum și a articolelor 43 CE și 56 CE.

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între A.T., pe de o parte, și Finanzamt Stuttgart-Körperschaften (Autoritatea fiscală pentru societăți din Stuttgart, denumită în continuare „Finanzamt”), pe de altă parte, în legătură cu decizia acesteia din urmă de a impozita o plusvaloare în contextul unui schimb de acțiuni transfrontalier.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

- 3 Potrivit primului considerent, Directiva 90/434 urmărește să garanteze ca operațiunile de restructurare a societăților din diferite state membre, precum fuziunile, scindările,

cesionarea de active și schimburile de acțiuni, să nu fie prejudiciate prin restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre.

- 4 În acest scop, directiva instituie un regim potrivit căruia operațiunile respective nu pot, în sine, să determine o impozitare. Eventualele plusvalori aferente acestor operațiuni pot fi, în principiu, impozitate, însă doar în momentul când sunt realizate efectiv.
- 5 Primele patru considerente, precum și al nouălea considerent ale Directivei 90/434 au următorul cuprins:

„întrucât fuziunile, scindările, cesionarea de active și schimburile de acțiuni între societățile din diferite state membre pot fi necesare pentru a crea în Comunitate condiții similare celor de pe piața internă și, în acest fel, pentru a asigura realizarea și funcționarea efectivă a pieței comune; întrucât astfel de operațiuni nu ar trebui să fie prejudiciate prin restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre; întrucât este necesar să se introducă, referitor la aceste operații, norme de impozitare neutre din punct de vedere concurențial, astfel încât societățile să se poată adapta cerințelor pieței comune, să-și mărească productivitatea și să-și consolideze poziția concurențială la nivel internațional;

întrucât dispozițiile fiscale dezavantajează aceste operațiuni, în comparație cu dispozițiile care se aplică societăților din același stat membru; întrucât aceste dezavantaje trebuie eliminate;

întrucât nu este posibilă atingerea acestui obiectiv prin extinderea la nivel comunitar a sistemelor în vigoare în statele membre, deoarece diferențele dintre aceste sisteme pot da naștere la distorsiuni; întrucât numai un sistem fiscal comun poate să ofere o soluție satisfăcătoare în această privință;

întrucât sistemul fiscal comun trebuie să evite impozitarea fuziunilor, scindărilor, cesionării de active și schimburilor de acțiuni, protejând în același timp interesele statului în care se află societatea cedentă sau societatea achiziționată;

[...]

întrucât statele membre ar trebui să aibă opțiunea de a refuza aplicarea prezentei directive în cazul în care fuziunea, scindarea, cesionarea de active sau schimbul de acțiuni au ca obiectiv fraudă sau evaziunea fiscală [...]"

- 6 Articolul 2 litera (d) din Directiva 90/434 definește „schimbul de acțiuni” drept „o operațiune prin care o societate dobândește o participație în capitalul altei societăți în așa fel încât dobândește majoritatea drepturilor de vot în societatea respectivă în schimbul emiterii către acționarii acesteia din urmă, în schimbul titlurilor lor, a titlurilor reprezentând capitalul societății inițiale și, dacă este cazul, a sumei în numerar de maximum 10 % din valoarea nominală sau, în absența valorii nominale, a valorii nominale contabile echivalente a titlurilor emise ca valoare de schimb”.

- 7 Potrivit articolului 2 literele (g) și (h) din această directivă, prin „societate achiziționată” se înțelege „societatea în care altă societate deține o participație în urma unui schimb de titluri”, iar prin „societate achizitoare” se înțelege „societatea care achiziționează o participație din acțiunile unei societăți în urma unui schimb de titluri”.
- 8 Articolul 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434, care figurează în titlul II privind normele care se aplică fuziunilor, scindărilor și schimburilor de acțiuni, prevede:

„(1) Atribuirea, în cazul unei fuziuni, scindării sau a unui schimb de acțiuni, a titlurilor reprezentând capitalul societății beneficiare sau achizitoare unui acționar al societății cedente sau achiziționate, în schimbul unor titluri reprezentând capitalul acestei societăți, nu are drept rezultat în sine impozitarea veniturilor, profiturilor sau aportului de capital ale acționarului.

(2) Statele membre supun aplicarea alineatului (1) condiției ca acționarii să nu atribuie titlurilor primite o valoare fiscală mai mare decât cea pe care titlurile schimbate o aveau exact înaintea fuziunii, scindării sau schimbului.

Aplicarea alineatului (1) nu împiedică statele membre să impoziteze venitul provenit din cesionarea ulterioară a titlurilor dobândite similar profitului obținut din cesionarea titlurilor existente înainte de achiziție.

În prezentul alineat, expresia «valoare fiscală» reprezintă valoarea ce servește drept bază pentru calcularea veniturilor sau pierderilor în scopul impozitării venitului, profiturilor sau aporturilor de capital ale unui acționar al societății.”

- 9 Articolul 11 alineatul (1) litera (a) din Directiva 90/434 prevede în special că un stat membru poate refuza să aplice sau poate să retragă beneficiile oferite de oricare parte a dispozițiilor din titlul II din această directivă sau de ansamblul acestora atunci când schimbul de acțiuni are ca obiectiv principal sau ca unul dintre principalele obiective fraudă sau evaziunea fiscală.

Reglementarea germană

- 10 Articolul 23 alineatul 4 din Legea privind fiscalitatea aplicată restructurărilor întreprinderilor (Umwandlungssteuergesetz) din 28 octombrie 1994 (BGBl. 1994 I, p. 3267, denumită în continuare „UmwStG”), cu modificările ulterioare, reglementează cesionarea de acțiuni deținute într-o societate de capital din Uniunea Europeană, astfel cum este definită la articolul 3 din Directiva 90/434 în ceea ce privește elementele sale caracteristice, unei alte societăți de capital din Uniune.

- 11 Astfel, dacă se poate demonstra că, în urma unei astfel de cesiuni, societatea de capital beneficiară dispune în mod direct, prin participarea sa calculată în funcție de acțiunile cesionate, de majoritatea voturilor în societatea de la care a primit acțiuni, evaluarea acțiunilor primite de societatea de capital beneficiară se efectuează, prin analogie, conform articolului 20 alineatul 2 primele patru teze și a șasea teză din UmwStG, iar

noile acțiuni primite de cedent de la societatea beneficiară sunt evaluate, prin analogie, conform articolului 20 alineatul 4 prima teză din UmwStG.

- 12 Potrivit articolului 20 alineatul 2 prima teză din UmwStG, societatea de capital poate evalua patrimoniul de exploatare cesionat la valoarea contabilă sau la o valoare mai mare. Potrivit dispozițiilor articolului 20 alineatul 2 a doua teză, evaluarea la valoarea contabilă este de asemenea legală atunci când patrimoniul de exploatare cesionat trebuie înscris în bilanțul contabil, potrivit normelor de drept comercial, la o valoare mai mare.
- 13 Articolul 20 alineatul 4 prima teză din UmwStG prevede că valoarea la care o societate de capital evaluează patrimoniul de exploatare cesionat reprezintă pentru cedent prețul cesiunii și costul de achiziție al acțiunilor societății. Prin instituirea acestei din urmă norme, UmwStG impune corespondența biunivocă a valorii contabile, potrivit căreia cedentul nu poate menține valoarea contabilă a acțiunilor care au făcut obiectul cesionării decât dacă societatea de capital care beneficiază de această cesiune evaluează ea însăși respectivele acțiuni la valoarea lor contabilă. UmwStG nu face în acest caz nicio diferență între cesionările realizate în Germania și cele realizate în străinătate, aceste două situații fiind tratate în mod identic.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 14 A.T., o societate pe acțiuni germană, deține în grupul său de întreprinderi și C-GmbH, o societate cu răspundere limitată germană la care avea 89,5 % din acțiuni.

- 15 La 28 aprilie 2000, A.T. a cesionat această participație unei societăți pe acțiuni franceze, G-SA, în schimbul acordării de acțiuni noi la această societate, care reprezentau 1,47 % din capitalul social și care proveneau dintr-o majorare de capital. Aceste acțiuni, al căror curs bursier a înregistrat după acea dată o scădere bruscă, trebuiau cesionate ulterior în decurs de cinci ani, potrivit dispozițiilor care reglementează supravegherea piețelor financiare.
- 16 Întrucât acțiunile deținute la C-GmbH de către A.T., societatea sa mamă, au fost evaluate, ca urmare a cesionării, în bilanțul contabil și fiscal al G-SA nu la valoarea lor contabilă, astfel cum a fost înscrisă până atunci în bilanțul fiscal al A.T., ci la valoarea lor de tranzacționare stabilită prin contractul de cesiune, în cadrul impozitării pe anul 2000, Finanzamt a respins, în temeiul articolului 23 alineatul 4 prima teză și al articolului 20 alineatul 4 prima teză din UmwStG, precum și în temeiul unei circulare privind UmwStG emisă de Bundesministerium der Finanzen (BMF – Ministerul Federal de Finanțe), cererea A.T. de a menține valorile contabile istorice ale acțiunilor C-GmbH cesionate pentru acțiunile dobândite în schimb la capitalul G-SA. Prin urmare, Finanzamt a considerat că cesiunea era imposibilă și a impozitat în consecință plusvaloarea corespunzătoare diferenței dintre costurile inițiale de achiziție ale acțiunilor la C-GmbH și valoarea lor de tranzacționare.
- 17 Acțiunea în justiție formulată de A.T. împotriva deciziilor fiscale adoptate în temeiul acestor dispoziții a fost admisă în primă instanță. Finanzamt a introdus ulterior recurs la instanța de trimitere. Aceasta din urmă apreciază că acțiunea formulată de A.T. ar trebui respinsă dacă se aplică dispozițiile UmwStG. Într-adevăr, conform UmwStG, acțiunile deținute la C-GmbH ar fi trebuit evaluate la valoarea lor contabilă în bilanțul G-SA, ceea ce, pe de altă parte, ar fi fost posibil potrivit dreptului francez.
- 18 Având totuși rezerve cu privire la compatibilitatea cu dreptul comunitar a condiției corespondenței biunivoce a valorii contabile în cazul cesiunilor transfrontaliere,

Bundesfinanzhof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 8 alineatele (1) și (2) din Directiva [90/434] se opune reglementărilor fiscale ale unui stat membru, conform cărora, în cazul transferului de acțiuni ale unei societăți de capital din Uniunea Europeană către altă societate de capital din Uniunea Europeană, societatea cedentă poate menține valoarea contabilă a acțiunilor cesionate doar dacă societatea beneficiară a evaluat, de asemenea, acțiunile cedate la valoarea contabilă a acestora [așa-numita corespondență biunivocă a valorii contabile («doppelte Buchwertverknüpfung»)]?

- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: reglementările de mai sus sunt contrare articolelor 43 CE și 56 CE, deși așa-numita «corespondență biunivocă a valorii contabile» este impusă și pentru un transfer de acțiuni ale unei societăți de capital către o societate de capital supusă unei obligații fiscale nelimitate?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 19 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434 se opune unei reglementări a unui stat membru potrivit căreia un schimb de acțiuni determină o impozitare, în ceea ce privește asociații societății achiziționate, a plusvalorilor corespunzătoare diferenței dintre costurile inițiale de achiziție ale acțiunilor cesionate și valoarea lor de tranzacționare, cu excepția cazului în care societatea achizitoare transferă valoarea contabilă istorică a acțiunilor cesionate în propriul bilanț fiscal.

- 20 Trebuie amintit de la început că, potrivit articolului 8 alineatul (1) din Directiva 90/434, atribuirea, în cazul unui schimb de acțiuni, a titlurilor reprezentând capitalul societății achizitoare, unui acționar al societății achiziționate, în schimbul unor titluri reprezentând capitalul acestei societăți, nu are drept rezultat în sine impozitarea veniturilor, profiturilor sau plusvalorilor acționarului.
- 21 Prin acest imperativ al neutralității fiscale față de asociații societății achiziționate, Directiva 90/434 urmărește, după cum rezultă din primul și din al patrulea considerent, să garanteze că un schimb de acțiuni între societăți din diferite state membre nu este prejudiciat prin restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre.
- 22 Totuși, acest imperativ al neutralității fiscale nu este necondiționat. Într-adevăr, potrivit articolului 8 alineatul (2) din Directiva 90/434, statele membre supun aplicarea alineatului (1) condiției ca acționarii să nu atribuie titlurilor primite o valoare fiscală mai mare decât cea pe care titlurile schimbate o aveau exact înaintea schimbului.
- 23 Or, astfel cum rezultă din decizia de trimitere și în special din prima întrebare preliminară, potrivit reglementării germane în discuție în acțiunea principală, asociatul societății achiziționate nu poate menține valoarea contabilă a acțiunilor cesionate pentru titlurile primite în schimb decât dacă societatea achizitoare evaluează de asemenea respectivele acțiuni la valoarea lor contabilă istorică.

24 Guvernul german susține în această privință că o astfel de condiție a corespondenței biunivoce a valorii contabile este compatibilă cu Directiva 90/434, care lasă statelor membre o marjă de transpunere prin faptul că nu cuprinde vreo dispoziție referitoare la evaluarea acțiunilor cesionate în bilanțul societății achiziitoare.

25 O astfel de interpretare a directivei menționate nu poate fi reținută.

26 Mai întâi, trebuie constatat că modul imperativ și clar de redactare a articolului 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434 nu evidențiază voința legiuitorului comunitar de a lăsa statelor membre o marjă de transpunere care să le permită să subordoneze neutralitatea fiscală prevăzută în favoarea asociațiilor societății achiziționate unor condiții suplimentare.

27 În plus, a lăsa statelor membre o asemenea marjă de transpunere ar contraveni chiar obiectivului acestei directive, care, după cum rezultă din titlu și, printre altele, din al treilea considerent, constă în stabilirea unui regim fiscal comun în locul extinderii la nivel comunitar a regimurilor interne în vigoare în statele membre, deoarece diferențele dintre aceste regimuri pot da naștere la distorsiuni.

28 Mai mult, subordonarea neutralității fiscale a unui schimb de acțiuni între societățile din diferite state membre, astfel cum se prevede la articolul 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434, condiției suplimentare ca societatea achiziitoare să transfere valoarea contabilă istorică a acțiunilor cesionate în bilanțul său fiscal ar fi contrară obiectivului acestei directive, care constă în eliminarea obstacolelor fiscale la restructurările transfrontaliere ale întreprinderilor, asigurându-se ca eventuale majorări ale valorii

părților sociale să nu fie impozitate înainte de realizarea lor efectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 5 iulie 2007, Kofoed, C-321/05, Rep., p. I-5795, punctul 32).

29 Cu toate acestea, guvernul german susține că legislația germană în discuție în acțiunea principală contribuie la atingerea obiectivului Directivei 90/434, care constă în amânarea impozitării, iar nu în scutirea definitivă. Condiția corespondenței biunivoce a valorii contabile în cazul unui schimb transfrontalier de acțiuni ar viza în mod clar să împiedice posibilitatea ca impozitarea – unică – să fie eludată prin transferul acțiunilor în afara frontierelor, ajungându-se astfel ca cesiunea de acțiuni să nu fie impozitată nici în raport cu societatea achizitoare străină, nici în raport cu societatea cedentă națională.

30 În măsura în care acest guvern urmărește să invoce astfel faptul că legislația germană în discuție în acțiunea principală este necesară în vederea prevenirii posibilității ca o impozitare să fie, în definitiv, eludată chiar într-un moment ulterior schimbului de acțiuni, trebuie amintit că deja Curtea a avut ocazia să constate că statele membre trebuie să acorde avantajele fiscale prevăzute de Directiva 90/434 pentru schimburile de acțiuni menționate la articolul 2 litera (d) din aceasta, cu condiția ca aceste operațiuni să nu aibă ca obiectiv principal sau ca unul dintre principalele obiective fraudă sau evaziunea fiscală în sensul articolului 11 alineatul (1) litera (a) din aceeași directivă (Hotărârea din 17 iulie 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Rec., p. I-4161, punctul 40).

31 Or, potrivit articolului 11 alineatul (1) litera (a) din Directiva 90/434, statele membre pot refuza să aplice sau pot să retragă beneficiile oferite de oricare parte a dispozițiilor din această directivă sau de ansamblul acestora numai în mod excepțional și în cazuri specifice (Hotărârea Kofoed, citată anterior, punctul 37). Pentru a verifica dacă operațiunea avută în vedere are un astfel de obiectiv, autoritățile naționale competente

nu pot să se limiteze să aplice criteriile generale prestabilite, ci trebuie să efectueze, de la caz la caz, o analiză de ansamblu a operațiunii (Hotărârea Leur-Bloem, citată anterior, punctul 41).

32 Prin urmare, trebuie constatat că o reglementare fiscală a unui stat membru care, precum cea în discuție în acțiunea principală, refuză în mod general să acorde avantajele fiscale prevăzute de Directiva 90/434 schimburilor de acțiuni menționate de directivă, doar pentru motivul că societatea achizitoare nu a evaluat, în bilanțul fiscal, acțiunile cesionate la valoarea lor contabilă istorică, nu se poate întemeia pe articolul 11 alineatul (1) litera (a) din Directiva 90/434 și nu poate fi astfel considerată compatibilă cu directiva.

33 În acest context, trebuie pe de altă parte subliniat că, în observații, A.T. susține, fără să fie contrazisă de guvernul german în privința acestui aspect, că schimbul de acțiuni în discuție în acțiunea principală a avut loc numai pentru a se conforma normelor bursiere americane și că G-SA și-a păstrat până în acel moment acțiunile societății C-GmbH pe care le dobândise.

34 În măsura în care reglementarea în discuție în acțiunea principală vizează, astfel cum a arătat și guvernul german în ședință, nu doar să prevină abuzurile, ci și să permită impozitarea în situații în care s-ar dovedi că există o lacună în sistemul de impozitare, se impune constatarea faptului că a conferi unui stat membru posibilitatea de a acoperi în mod unilateral astfel de lacune, presupunând că acestea există, ar determina riscul să nu fie îndeplinit obiectivul Directivei 90/434, care, după cum s-a menționat la punctul 27, constă în stabilirea unui regim fiscal comun.

35 În această privință, trebuie amintit că însăși Directiva 90/434 urmărește, potrivit celui de al patrulea considerent, să protejeze interesele statului în care se află societatea achiziționată. Astfel, articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 90/434 prevede că aplicarea alineatului (1) al aceluiași articol nu împiedică statele membre să impoziteze venitul provenit din cesionarea ulterioară a titlurilor dobândite similar profitului obținut din cesionarea titlurilor existente înainte de achiziție.

36 Or, astfel cum arată Comisia Comunităților Europene, faptul că în acțiunea principală dreptul bursier obligă A.T. să cesioneze ulterior acțiuni primite în schimb și că acțiunile G-SA au cunoscut o scădere puternică a cotației bursiere nu justifică aprecierea schimbului de acțiuni ca fiind singurul fapt generator de impozitare, întrucât rezervele latente au rămas nerealizate la acea dată.

37 Pe de altă parte, trebuie subliniat că, astfel cum recunoaște guvernul german, nu fiscalul german este cel care ar beneficia, în ceea ce privește impozitarea ulterioară a cesiunii acțiunilor, de transferul la societatea achizitoare a valorii contabile istorice a respectivelor acțiuni, ci, în cel mai bun caz, fiscalul francez, ceea ce face mai puțin evident interesul pentru care legislația germană ar impune o astfel de cerință.

38 În fond, decelarea existenței unui interes real în această cerință a corespondenței biunivoce a valorii contabile istorice a acțiunilor cesionate este cu atât mai dificilă, cu cât, după cum au arătat A.T. și Comisia în observațiile scrise, iar guvernul german a

confirmat în ședință, UmwStG a fost între timp modificată, respectiva cerință nemaifiind aplicabilă din anul 2007 schimburilor de acțiuni între societăți din diferite state membre.

- 39 Ținând seama de toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434 se opune unei reglementări a unui stat membru potrivit căreia un schimb de acțiuni determină o impozitare, în ceea ce privește asociații societății achiziționate, a plusvalorilor corespunzătoare diferenței dintre costurile inițiale de achiziție ale acțiunilor cesionate și valoarea lor de tranzacționare, cu excepția cazului în care societatea achizitoare transferă valoarea contabilă istorică a acțiunilor cesionate în propriul bilanț fiscal.
- 40 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare preliminară, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 41 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 8 alineatele (1) și (2) din Directiva 90/434/CEE a Consiliului din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică fuziunilor, scindărilor, cesionării de active și schimburilor de acțiuni între societățile din diferite state membre se opune unei reglementări a unui stat membru potrivit căreia un schimb de acțiuni determină o impozitare, în ceea ce privește asociații societății achiziționate, a plusvalorilor corespunzătoare diferenței dintre costurile inițiale de achiziție ale acțiunilor cesionate și valoarea lor de tranzacționare, cu excepția cazului în care societatea achizitoare transferă valoarea contabilă istorică a acțiunilor cesionate în propriul bilanț fiscal.

Semnături